

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет педагогічний

Кафедра фахових методик і технологій початкової освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Основи формування комунікативної компетентності
молодшого школяра**

Освітня програма Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 013 Початкова освіта

Галузь знань 01 Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи формування комунікативної компетентності молодшого школяра»
Викладач (-і)	Доц. Максименко Н.Б.
Контактний телефон викладача	57-00-10
Е-mail викладача	nataliia.maksumenko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php
Консультації	Четвер, 13:30, 701 ауд.
2. Анотація до курсу	
Основи формування комунікативної компетентності молодшого школяра – це спецкурс, предметом вивчення якого є шляхи підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування комунікативної компетентності учнів на уроках української мови Методологічною основою дисципліни виступають: Державний стандарт початкової освіти, Концепція Нової української школи, Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту». Спецкурс пов'язаний з такими навчальними дисциплінами: методика навчання української мови в початковій школі, сучасна українська мова з практикумом, педагогіка, дитяча література з методикою літературного читання, психологія, педагогічні технології.	
3. Мета та цілі курсу:	
підготувати майбутніх учителів початкової школи до формування в молодших школярів здатності до міжкультурного спілкування в різних комунікативних ситуаціях, зокрема, в побуті, освітньому процесі, культурному житті.	
4. Компетентності	

Результатом вивчення дисципліни має бути сформованість таких компетентностей:

КЗ-7. Соціокультурна: здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях, розуміння соціального контексту художніх творів. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції вчителя.

СК-1.1. Філологічна: здатність до застосування професійно профільованих лінгвістичних і літературознавчих знань, умінь та навичок, що становлять теоретичну основу початкового курсу української мови.

СК-3. Педагогічна: здатність до проектування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування навчально-виховного процесу в початковій ланці освіти.

СК-4. Методична: здатність ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час навчання учнів освітніх змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти. Вона ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до проведення уроків за різними навчальними комплектами, що виявляється у сформованості системи дидактико-методичних знань і умінь із окремих розділів та тем курсу, окремих етапів навчання й досвіду їх застосування та наявності емоційно-ціннісного ставлення до діяльності щодо навчання учнів предмету

СК-5. Професійно-комунікативна компетентність: здатність актуалізовувати та застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з молодшими школярами, батьками, колегами.

5. Результати навчання

РН1. Знання сучасних теоретичних основ освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти, здатність критично оцінювати, безпечно застосовувати сучасні засоби інформаційних і комп'ютерних технологій в освітньому процесі.

РН2. Знання мети, завдань, змісту, методів, організаційних форм й засобів початкової освіти, сутності процесів виховання, навчання й розвитку учнів початкової школи (педагогічна компетентність + ПКК); структуру календарно-тематичного планування, особливості ведення журналу обліку успішності учнів. Знання специфіки виховної роботи на уроках й у позаурочній діяльності.

РН3. Знання вікових особливостей дітей молодшого шкільного віку, індивідуальних відмінностей у перебігу пізнавальних процесів учнів початкової школи.

РН4. Знання закономірностей та теорію процесу навчального пізнання, сучасних навчальних технологій.

РН5. Знання сутності методичних систем навчання учнів початкової школи, освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової освіти, знання змісту освіти в початковій школі на предмет використання сучасних методів навчання в умовах інклюзії.

РН6. Знання нормативних документів, що регламентують початкову освіту: Державного стандарту початкової освіти, навчальних програм предметів, які вивчаються в початковій школі, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи, вимог, які визначає НУШ.

РН7. Здатність застосовувати знання, уміння й навички, що становлять теоретичну основу освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти, Концептуальними засадами НУШ під час розв'язування навчально-пізнавальних і професійно-зорієнтованих задач.

РН8. Уміння проектувати процес навчання з предмету у вигляді календарно-тематичного планування для певного класу, теми.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ Вибірковий
8	Початкова освіта	4	Вибірковий
Тематика курсу			

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Модуль 1. Формування комунікативної компетентності молодших школярів на уроках української мови як педагогічна проблема. Тема 1 Теоретичні основи комунікативної компетентності молодших школярів.	Проблемна лекція, практичне заняття з використанням проектного навчання	1. Державний стандарт початкової загальної освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. 2. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 класи. Київ: ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР +», 2018. 240 с. 3. Шишова О. Урок української мови у 4 класі. <i>Почат. школа.</i> 2018. №12. С.15-18	Із типової освітньої програми (за ред. О. Я. Савченко) [5] виписати: а) мету початкового курсу мовно-літературної освіти; б) завдання досягнення поставленої мети; в) назви змістових ліній мовно-літературної освіти молодших школярів. 2. Використовуючи «Словник термінів до теми: «Основи формування комунікативної компетентності молодшого школяра», виконати письмове повідомлення про одне із представлених у словнику понять (3-4 сторінки) із зазначенням використаних джерел.	Максимальна оцінка - 5	Тиждень
Тема 2. Мовлення як основний засіб спілкування. Мовленнєвий етикет як сукупність правил, які відображають форми й особливості мовлення. Вербальні та невербальні засоби спілкування.	Лекція з використанням мультимедійних засобів навчання. Практичне заняття: робота в групах	1. Охріменко Л. Організація групової роботи учнів під час вивчення української мови в початкових класах. <i>Почат. школа.</i> 2017. № 2. С. 10- 14. 2. Ушмарова В. Організація науково-методичної роботи з учителями початкової школи у контексті Концепції «Нова українська школа. <i>Почат. школа.</i> 2017. № 8. С.1-4	1. Презентація на тему: «Вербальні і невербальні засоби спілкування на уроках української мови»	Максимальна оцінка – 5	Тиждень

Тема 3. Дидактичні ігри як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів.	Лекція з використанням мультимедійних засобів. Практичне заняття	1. Бех М. Особистісно орієнтовані технології навчання в початковій школі. <i>Почат. школа.</i> 2017. № 6. С. 16 – 19. 2. Васильєва О. Реалізація технології діяльнісного методу на уроках у початковій школі. <i>Почат. школа.</i> 2018. № 4. С. 38	Презентація на тему: «Дидактичні ігри на уроках української мови»	Максимальна оцінка 5 балів	Тиждень
Тема 4. Лінгвістична казка як засіб вивчення мовного матеріалу, розвитку творчої уяви учнів.	Лекція з використанням мультимедійних презентацій та відео уроків. Практичне заняття з організацією колективної дискусії	1. Державний стандарт початкової загальної, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. 2. Колот М. Творчі види робіт на уроках української мови. <i>Почат. школа.</i> 2018. № 3. С. 15-18 5. 3. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 класи. – Київ.: ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР +», 2018. – 240 с.	1. Запропонувати лінгвістичну казку для учнів 2 класу НУШ під час вивчення частин мови. 2. Реферат на тему: «Особливості методичної роботи під час роботи з лінгвістичними казками на уроках української мови»	Максимальна оцінка 5 бал.	Тиждень

Тема 5. Нестандартні уроки в системі активізації пізнавальної діяльності учнів початкової школи.	Лекція з використанням відеоматеріалів. Практичне заняття	1.Державний стандарт загальноосвітньої початкової школи. – К., 2011. 2.Коваль Г. П. , Деркач Н. І. , Наумчук М. М. Методика викладання української мови: Навч.посібник для студ. педін. Тернопіль: Астон, 2008. 287 с. 3.Методика навчання української мови в початковій школі / За ред. М.С. Вашуленка. – Київ, 2010. 360 с.	Змодельовати структуру нестандартного уроку української мови в початковій школі, використовуючи класифікацію, представлену в лекції. 2. Проаналізувати змістову лінію мовно-літературної галузі освітньої програми О.Я.Савченко» Досліджуємо медіа» 3.Представити (письмово- 2-3 стор.) повідомлення про медіапродукти, що є предметом вивчення у 1-2 класах НУШ.	Максимальна оцінка -5 балів	Тиждень
Тема 6. Активізація пізнавальної діяльності учнів засобами інтегрованих уроків.	Проблемна лекція. Практичне заняття з використанням проектної технології	1. Глухова В. Інтегрований урок у 2 класі.<i>Почат. школа.</i> 2018. № 3. С. 46. 2. Грицюк Я., Білецька Н. Інтегрований урок у 3 класі.<i>Почат. школа.</i> 2018. № 3. С. 48-50.	Використовуючи рекомендовану літературу (або інші джерела), змодельовати структуру інтегрованого уроку в початковій школі.	Максимальна оцінка - 5	Тиждень

7. Система оцінювання курсу

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

В процесі навчання предмету передбачається здійснення таких форм поточного контролю, як:

- **усний контроль (усне опитування)** з метою перевірки вміння логічно мислити, вироблення навичок аргументувати, висловлювати свої думки грамотно, образно, емоційно, обстоювати власну думку (на практичних заняттях, лекціях, консультаціях);
- **письмовий контроль** для закріплення в письмовій формі ступеня оволодіння студентами знаннями, вміннями та навичками з методики навчання української мови, визначення їх якості – правильності, точності, усвідомленості, вміння застосувати знання на практиці.
- **тестовий контроль**, що передбачає тести відкритої форми (звільно конструйованими відповідями) і тести закритої форми (із запропонованими відповідями). Крім того планується проведення **тестів-альтернатив**, що вимагають вибору однієї з двох запропонованих відповідей, перевагою яких є те, що вони допомагають швидше орієнтуватися в матеріалі, знаходити спільне та відмінне у явищах, легше класифікувати конкретні явища за певними видами; доцільні **тести-відповідності**, які, як правило, складаються з двох частин, між якими слід встановити відповідність.
- **практична перевірка**, яка має застосовуватися під час проведення практичних і лабораторних занять, а також у процесі проходження різних видів виробничої практики. Така перевірка дасть змогу виявити, якою мірою

студент усвідомивтеоретичніосновицихдій.

- **метод самоконтролю** з метою запобігання помилкам і виправлення їх. Показником сформованості самоконтролю є усвідомлення студентом правильності плану діяльності та її операційного складу, тобто способу реалізації цього плану. Метод передбачає критичне ставлення студента до своїх здібностей і можливостей, об'єктивне оцінювання досягнутих результатів.

Представлені методи перевірки знань, умінь і навичок можуть бути використані під час звичайних форм організації навчального процесу (лекції, семінарські, практичні і лабораторні заняття) і на спеціальних, організованих з цією метою, заняттях (захист курсових і дипломних робіт, заліки та іспити).

Загальна система оцінювання курсу	Критерії оцінювання Розподіл балів, які отримують студенти 4 курсу Денна форма навчання. Загальна сума балів-100. З них- практичні заняття(за кожне практичне заняття максимальна оцінка – 5 б.) – всього 45 б. Реферат-20 балів. Творчі проекти-20 балів. К.р. Залік-15 б.
Вимоги до письмової роботи	Письмова контрольна робота тестового характеру. Пропонуються тести закритої та відкритої структури
Семінарські заняття	Максимальна оцінка - 45 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань

8. Політика курсу

Неприпустимі плагіат та списування.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове

Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання вправ із теми.

Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він повинен скласти тести (Тести 1, Тести 2) і тільки тоді буде допущений до складання заліку.

Обов'язковим є для отримання заліку відвідування більш 50% занять, написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.

9. Рекомендована література

Базова

1. Вашуленко М.С, Дубовик С.Г. Українська мова і читання : підруч. для 2 класу для закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Київ: Видавничий дім «Освіта», 2019.

1 частина. Режим доступу: http://www.osvita-dim.com.ua/free/2_01_01.pdf

2 частина. Режим доступу: http://www.osvita-dim.com.ua/free/2_01_02.pdf

2. Новий Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018р.

3. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с.

4. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М.С. Вашуленка. Київ : Літера ЛТД, 2012. 364 с

5. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1 -4 класи. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2012. 392 с.

6. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 класи. К.: ТД «Освіта-Центр +», 2018. 240 с.

Допоміжна

1. Анісімова Г.О. Сучасний урок у початковій школі : традиції та інновації (навчально-

- методичний посібник) Тернопіль :Мандрівець, 2013. 104 с
2. Бех М. Особистісноорієнтовані технології навчання в початковій школі. *Почат. школа.* 2017. № 6. С. 16 – 19.
3. Бондарчук Є. Інтерактивні технології – шлях до створення ситуації успіху у навчальній діяльності молодшого школяра. *Почат. школа.* 2017. № 11. С. 1-4
4. Богданець-Білоskalенко Н., Шумейко Ю. Особливості роботи за навчально-методичним комплектом до підручника «Українська мова та читання. 3 клас. Частина 2». *Почат. школа.* 2020. С. 26-29
5. Бульбах Т. Підготовка та проведення уроків з мультимедійною підтримкою в початкових класах *Почат. школа.* 2015. № 3. С. 56-58.
6. Васильєва О. Реалізація технології діяльнісного методу на уроках у початковій школі. *Почат. школа* 2018. № 4. – С. 38
7. Вашуленко О. Методичні рекомендації щодо роботи за новим підручником «Українська мова та читання. 3 клас. Частина 2». *Почат. школа.* 2020. №9. С. 14-20.
8. Євтушик Н., Ставілова Н. Бінарний урок (позакласне читання та музичне мистецтво) у 3 класі. *Почат. школа.* 2018. № 6. С. 28-32.
9. Захарійчук М. Особливості роботи за навчально-методичним комплектом з української мови до підручника «Українська мова та читання. 3 клас » Частина 1. *Почат. школа.* 2020. №9. С. 20-26.
10. Кабельнікова Н. Подолання фонематичних помилок на початкових етапах оволодіння навичками письма. *Почат. школа.* 2017. № 4. С. 36-39.
11. Колот М. Творчі види роботи на уроках української мови. *Почат. школа.* 2018. № 3. С. 15-18
12. Мочульська Л. Використання дидактичних ігор на уроках української мови і математики урок. *Почат. школа.* 2017. № 6. С. 20-23
13. Охріменко Л. Організація групової роботи учнів під час вивчення української мови в початкових класах *Почат. школа.* 2017. № 2. С. 10- 14
14. Прозорова Л. Творчі різні рівні вправи з української мови для розвитку уваги, логічного та дивергентного мислення учнів. *Почат. школа.* 2017. № 5. С. 36-39.
15. Ушмарова В. Організація науково-методичної роботи з учителями початкової школи у контексті Концепції «Нова українська школа». *Почат. школа.* 2017. № 8. С. 1-4
16. Ярош Н. Групові методи роботи на уроках у початковій школі. *Почат. школа.* 2018. № 6. С. - 50 -54

Викладач _____